

Leerdoelen

- je mening geven over vriendschap;
- vragen beantwoorden over vriendschap;
- uitleggen wat vriendschap voor jou betekent.

Wat heb je nodig?

- filmpje Wat is vriendschap? (01:00);
- 8-10 dobbelstenen;
- tijdschriften;
- scharen en lijm;
- beamer/digibord met internet.

Tijd

Activiteiten

15 minuten

Start

In deze opdracht geven leerlingen hun mening over een aantal stellingen over vriendschap. Schuif de tafels en stoelen aan de kant om ruimte te maken voor een denkbeeldige lijn. Vraag na elke stelling een aantal leerlingen waarom ze het ermee eens zijn of niet.

Voorbeelden van vragen die je kunt stellen:

- Wat is het voordeel van één goede vriend?
- Wat is het voordeel van vijfhonderd Facebookvrienden?
- Heb je zelf vrienden voor het leven? Wat maakt die vriendschap zo bijzonder?
- Wat is het verschil tussen je familie en je vrienden?
- Wat gebeurt er als je je vrienden kwijt zou raken?
- Wat heb je gedaan om vrienden te worden met je vrienden?

20 minuten

Kern

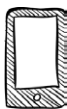
In deze opdracht voeren leerlingen in groepjes van vier een gesprek over vriendschap. Ze doen dit aan de hand van vragen die ze met de dobbelsteen gooien. Bespreek de opdracht klassikaal na door een aantal leerlingen te vragen naar hun antwoorden op de vragen van 2b.

Laat vervolgens het filmpje **Wat is vriendschap?** zien. In dit filmpje wordt de vraag gesteld hoe een vriendschap werkt. Vraag leerlingen:

- Wat je doet als je vrienden bent met iemand.
- Waar zij over praten met hun vrienden.

15 minuten

Afsluiting

In deze opdracht zoeken leerlingen een plaatje dat laat zien wat vriendschap voor ze betekent. Ze kunnen dit doen door op internet een plaatje te zoeken, maar je kunt ook een aantal tijdschriften meenemen waar leerlingen een plaatje uit moeten knippen.

In plaats van een plaatje in het werkboek, kun je de leerlingen ook via een tool zoals **Padlet (padlet.com)** een prikbord over vriendschap laten maken. Dit kunnen ze evt. in groepjes doen.

Meer informatie over dit thema?

Kijk dan eens naar de volgende informatiebronnen:

- goo.gl/jRRkpX (wat vriendschap zegt over jouw kind)
- goo.gl/DXIVU4 (jongensvriendschappen)
- goo.gl/dak5AN (meisjesvriendschappen)

Leerdoelen

- aangeven wat jouw mening over verschillende onderwerpen is;
- benoemen welke normen en waarden er achter jouw meningen zitten;
- een grappige uitspraak bedenken over iets wat jij belangrijk vindt.

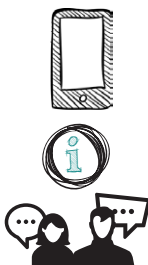
Wat heb je nodig?

- evt. devices voor iedere leerling met internet;
- papier voor iedere leerling;
- potloden en/of stiften;
- evt. beamer/digibord met internet.

Tijd   Activiteiten

15 minuten

Start

In deze opdracht geven leerlingen hun mening over een aantal gedragingen. Gebruik hierbij de bordjes uit de les. Je kunt ook de mening van de leerlingen inventariseren met de tool **Mentimeter** ([mentimeter.com](https://www.mentimeter.com)). Leerlingen geven hierbij hun mening via hun smartphone. Het resultaat van de hele klas toon je op het digibord.

Bespreek bij opdracht 1c het informatieblok **Achter elke mening zitten normen en waarden**. Welke **normen** en **waarden** hebben de leerlingen in de klas? Wat voor invloed heeft dat op hun gedrag?

Bespreek ook: Zijn de klassenregels waarden of normen? Welke waarden liggen er achter de klassenregels?

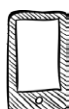
20 minuten

Kern

Zorg dat de leerlingen voor deze opdracht in groepjes van vier zitten. In deze opdracht bedenken de leerlingen een uitspraak die past bij hun normen en waarden. Geef de leerlingen vijftien minuten om alle drie de rondes te doorlopen. Loop rond voor eventuele vragen of om ze verder te helpen als ze niets kunnen bedenken.

15 minuten

Afsluiting

In deze opdracht verspreiden de leerlingen hun boodschap over wat zij belangrijk vinden. Laat de leerlingen hun uitspraak mooi opschrijven. Een andere optie is om de leerlingen een poster bij hun boodschap te laten maken. Dit kan op papier, of met een tool zoals **Canva** ([canva.com](https://www.canva.com)). Laat de leerlingen in de les (of als huiswerk) een foto plaatsen van hun boodschap. Bijvoorbeeld in de groepsapp of op de ELO. Of deel een foto via sociale media met de hashtag #Tumultnormenwaarden.

Huiswerk

Laat leerlingen als huiswerkopdracht de **Thuisopdracht** doen. Ze gaan in gesprek met hun ouders/opvoeders over de regels, afspraken en sfeer thuis.

Leerdoelen

- een profiel van jezelf maken;
- jouw profiel vergelijken met dat van een ander;
- verschillen en overeenkomsten in jouw klas noemen;
- nieuwsgierig zijn naar verschillen.

Wat heb je nodig?

- filmpje *Wat als iedereen er hetzelfde uitzag?* (1:06 min);
- beamer/digibord met internet.

Tijd Activiteiten

15 minuten

Start

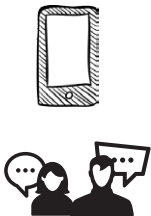
Begin met het filmpje *Wat als iedereen er hetzelfde uitzag?* voor een leuke start van de les. Vraag de leerlingen waar ze denken dat de les over zal gaan. Begin daarna met opdracht 1.

In deze opdracht ervaren leerlingen welke verschillen en overeenkomsten er zijn tussen zichzelf en de klasgenoten. Bespreek klassikaal:

- Waarom is het moeilijk of makkelijk om bij bepaalde omschrijvingen een klasgenoot te vinden?
- Kunnen jullie nog meer bedenken waarin je kunt verschillen van je klasgenoten of juist op elkaar kunt lijken?

20 minuten

Kern

In deze opdracht maken leerlingen een profiel van zichzelf en bespreken ze in duo's de verschillen en overeenkomsten tussen de profielen. Je kunt dit profiel ook digitaal maken en laten invullen. Maak in **Socrative** (socrative.com) een vragenlijst van de vragen uit het profiel en laat de leerlingen dit invullen. Socrative geeft dan een overzicht van de antwoorden uit de klas. Zo heb je meteen een beeld van de verschillen in de klas!

Bespreek klassikaal na welke nieuwe informatie leerlingen te weten zijn gekomen over hun klasgenoot.

15 minuten

Afsluiting

In deze opdracht krijgen leerlingen een profiel van een klasgenoot voor zich en raden ze van wie het profiel is. Bespreek opdracht 3c klassikaal. Laat iedere leerling raden van wie het profiel is en vragen waar ze nieuwsgierig naar zijn. Zo leren de leerlingen elkaar nog beter kennen.

Huiswerk

- Laat leerlingen als huiswerkopdracht op een eigen creatieve manier een profiel van zichzelf maken: bijvoorbeeld een poster, filmpje, knipsels uit tijdschriften of via een online tool zoals **Canva** (canva.com).

Tip

Wil je leren hoe je met Socrative kunt werken? Volg dan het gratis leerpad: <https://www.spons.nl/21554/educatieve-apps-amp-tools-deel-t-free>

Leerdoelen

- inzien dat er verschillende manieren zijn om naar een situatie te kijken;
- verwoorden hoe jij die situatie bekijkt;
- vragen stellen om de reactie van een ander beter te begrijpen;
- luisteren naar anderen.

Wat heb je nodig?

- beamer/digibord met internet.

Tijd Activiteiten

10 minuten

Start

In deze opdracht ontdekken leerlingen dat je in hetzelfde plaatje verschillende dingen kunt zien.

- afbeelding 1 : een kandelaar of twee zwarte hoofden
- afbeelding 2 : een nette dame of een heks
- afbeelding 3 : een poort naar buiten of een muurschildering

Vraag een aantal leerlingen wat ze zien in de afbeeldingen en laat de rest van de klas hun hand opsteken als ze dat ook gezien hebben. Vraag wie iets anders gezien heeft. Leg de link naar het gegeven dat mensen een verschillende kijk op dingen kunnen hebben. Vraag een aantal leerlingen naar een situatie die ze hebben meegemaakt waarin ze totaal anders tegen de situatie aankeken dan iemand anders.

20 minuten

Kern

In deze opdracht ontdekken leerlingen dat ze dezelfde situatie verschillend kunnen bekijken, door in viertallen met elkaar in gesprek te gaan over drie gegeven situaties. Behandel eerst het informatieblok **Hoe stel je goede open vragen?** Laat de leerlingen een **open vraag** bedenken die ze aan jou willen stellen. Een paar leerlingen stellen hun vraag aan jou. Bespreek of dit een open vraag is en beantwoord de vraag kort.

Doe daarna de opdracht. Leerlingen bespreken in groepjes/tweetallen de situatie waarover ze het meest van gedachten verschillen door elkaar hier open vragen over te stellen. Neem een extreme mening aan over deze situatie. Laat leerlingen hier open vragen over stellen. Let op: ze mogen geen oordeel of eigen mening geven, alleen vragen stellen.

20 minuten

Afsluiting

In deze opdracht nemen de leerlingen een plaats in het lokaal in op basis van hun reactie op een onderwerp. Geef leerlingen kort de tijd om een plek in het lokaal in te nemen. Vraag minstens een leerling per hoek van het lokaal naar zijn/haar reactie. Bedenk samen een aantal concrete voorbeelden van wat er kan gebeuren als mensen zich niet of wel kunnen verplaatsen in een ander. Bespreek:

- Zijn er reacties van andere leerlingen die je echt niet begrijpt?
- Wat kun je doen om je te verplaatsen in iemand anders?

Tip

Deze les kun je gebruiken om aan de actualiteit te koppelen. Neem bijvoorbeeld een conflict uit de wereld en bespreek hoe iedereen daar tegenaan kijkt.

Leerdoelen

- aangeven bij welke groepen jij hoort;
- aangeven wat jouw rol in elke groep is;
- aangeven wat die groepen voor jou betekenen.

Wat heb je nodig?

- filmpje Mean Girls Social Groups (0:40 min);
- beamer/digibord met internet.

Tijd Activiteiten

10 minuten

Start

Start de les met het filmpje **Mean Girls Social Groups**. Dit is een fragment uit de film Mean Girls waarbij verschillende soorten groepen op de school in beeld komen. Bespreek dit met de klas:

- Vind je die groepen op iedere school?
- Wat voor groepjes zie je wel vaak ontstaan op scholen?

Doe daarna klassikaal opdracht 1. In deze opdracht ontdekken leerlingen dat ze bij verschillende groepen horen.

25 minuten

Kern

In deze opdracht bedenken leerlingen bij welke groepen ze horen, wat hun rol is in deze groepen en wat deze groepen voor ze betekenen. Bespreek de opdracht na per icoontje (laat steeds een aantal leerlingen hun antwoord geven):

- Met welke groep breng je de meeste tijd door?
- Welke groep ken je het langst?
- Met welke groep breng je het liefst je tijd door?
- Bij welke groep kun je het meest jezelf zijn?
- Met welke groep kun je de meeste lol hebben?
- Bij welke groep kun je alles kwijt?
- Voor welke groep zou je door het vuur gaan?

Vraag ook een aantal leerlingen naar de verschillende rollen die ze hebben opgeschreven. Bespreek na:

- Vervul je altijd dezelfde rol in een groep?
- Gedraag je je in elke groep hetzelfde?

15 minuten

Afsluiting

In deze opdracht beantwoorden leerlingen vragen over de groep waarbij ze de meeste icoontjes hebben ingekleurd. Laat leerlingen deze opdracht individueel maken en in tweetallen bespreken.

Tijd

Activiteiten

30 minuten

Plusopdracht

Wat heb je nodig?
Deze opdracht doe je

In deze opdracht bedenken leerlingen door uit te beelden hoe ze in verschillende situaties (niet) respectvol met elkaar om kunnen gaan. Ze maken hier een lijstje do's en don'ts van. Deze opdracht sluit thematisch goed aan bij de les 'Wat zijn jouw normen en waarden?' en de les 'Bekijk jij de situatie hetzelfde als jouw klasgenoten?'. Je kunt leerlingen ook zelf situaties laten bedenken (uit eigen ervaring).

-
klassikaal

20 minuten

Thuisopdracht

Wat heb je nodig?
Deze opdracht doe je

In deze opdracht gaan leerlingen met hun ouders/opvoeders in gesprek over de regels, afspraken en sfeer thuis. Dat doen ze aan de hand van vragenkaartjes. Deze opdracht kun je als huiswerk geven na één van de lessen. Bespreek de opdracht de volgende les door leerlingen in duo's de vragen van opdracht b te laten bespreken. Bespreek klassikaal: wat hebben jullie allemaal ontdekt over je ouders/opvoeders?

-
met ouders/opvoeders/in tweetallen/ klassikaal.